

Witold Gieszczyński

Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

DZIAŁALNOŚĆ KLUBU INTELIGENCJI KATOLICKIEJ W OLSZTYNIE (1980–2013)

KIK to brzmi pięknie, dumnie i bardzo potrzebnie
ks. Józef Stramek CRL¹

Ścisłe współdziałanie Kościoła ze środowiskiem inteligencji katolickiej od dawna stanowiło ważny element działań Kurii Biskupiej diecezji warmińskiej. Już od 1974 r. w mieszkaniach prywatnych organizowano regularne spotkania z ówczesnym biskupem warmińskim Janem Obłąkiem, na których „dyskutowano na tematy religijne i aktualnej działalności Kościoła”. Te tzw. czwartkowe spotkania, zwykle poprzedzone wspólną agapą², stanowiły załączek przyszłego KIK. W tym miejscu warto nadmienić, iż w porównaniu do ziem Polski centralnej Olsztyńskie było specyficznym terenem. W wyniku powojennych migracji ludnościowych na terenie dawnych Prus Wschodnich całkowitej zmianie uległy zarówno stosunki ludnościowe, jak i wyznaniowe. Toteż dopiero kształtowały się tu zarówno więzi społeczne, jak i konsolidowały poszczególne grupy społeczne, w tym także inteligencja. Wreszcie 23 września 1980 r. grupa mieszkańców Olsztyna wystąpiła z inicjatywą utworzenia Klubu, ponieważ – jak uznano – „sytuacja gospodarcza i społeczna w kraju wymaga znacznego zaangażowania się katolików w dzieło ogólnej odnowy w naszym społeczeństwie i Ojczyźnie”³. Podczas spotkania dokonano wyboru Komitetu Założycielskiego KIK, w składzie którego znaleźli się: Stefan Boni-

---

¹ „Poślaniec Warmiński” (dalej: PW), 2010, nr 43/37 z 31 X, s. 1.

² (*gr.*) – wspólny posiłek praktykowany przez członków niektórych chrześcijańskich wspólnot religijnych.

³ Akta założycielskie KIK/WKK, Protokół ze spotkania-zebrania grupy mieszkańców Olsztyna z 23 IX 1980 r.

kowski, Eugeniusz Pińkosz, Grzegorz Kaucz, Alina Wyrwicka, Jadwiga Urbańska, Kazimierz Borzym, Alfred Jasiński, Tadeusz Mazur, Bohdan Bońkowski, Wiktor Gabiec i Jan Kumor⁴. Trzeba dodać, że inicjatywę powołania Klubu życzliwie poparł ordynariusz diecezji warmińskiej bp Józef Glemp, za czym opowiedział się 25 września 1980 r. na posiedzeniu Rady Kapłańskiej. Ponadto 4 grudnia 1980 r. biskup warmiński odprawił w kościele NSPJ mszę św. i wygłosił kazanie skierowane do komitetu organizacyjnego i sympatyków KIK. Kilka dni później, 18 grudnia 1980 r. biskup ordynariusz gościł członków Zarządu KIK na dorocznym spotkaniu opłatkowym⁵.

Dążąc do realizacji wspomnianej inicjatywy przedstawiciele Komitetu Założycielskiego złożyli na ręce prezydenta Marka Różyckiego wniosek datowany na 11 października 1980 r. o zarejestrowanie stowarzyszenia pod nazwą „Klub Inteligencji Katolickiej w Olsztynie”. Do wniosku załączono także listę imienną 35 członków-założycieli Klubu oraz projekt statutu wzorowany na analogicznym dokumencie warszawskiego KIK. Analizując dokumenty archiwalne można odnieść wrażenie, że miejscowe władze próbowały maksymalnie spowolnić rejestrację olsztyńskiego KIK wynajdując różnego rodzaju uchybienia czy przeszkody natury formalno-prawnej. W końcu jednak ideę powołania Klubu udało się zrealizować i 5 grudnia 1980 r. olsztyński KIK został zarejestrowany⁶. Na tym zakończono etap przygotowawczo-organizacyjny Klubu. Zarejestrowanie KIK miało dla olsztyńskiego środowiska katolików świeckich ogromne znaczenie, ponieważ – co podkreślano w dokumentach programowych – pragnęło ono „trwale uczestniczyć w życiu Kościoła, w zachodzących przemianach społecznych naszego kraju i swoją pracą nieść wszelką pomoc współczesnemu człowiekowi w duchu ewangelicznej sprawiedliwości, miłości, trwałości rodziny, jej scalania i jednoczenia społeczności polskiej z zachowaniem wszelkich praw i godności człowieka”.

Uroczysta inauguracja działalności KIK odbyła się 18 stycznia 1981 r. z udziałem ordynariusza warmińskiego, ks. bpa Józefa Glempa, oraz księży proboszczów olsztyńskich parafii, a także rektorów WSD „Hosianum”⁷. Po mszy św. koncelebrowanej pod przewodnictwem biskupa warmińskiego odby-

⁴ Ibidem; *Kronika WKK*, t. 1. Wspomnienia Bohdana Bońkowskiego o KIK z 28 IV 1990 r.

⁵ abp E. Piszcz, ks. A. Kopiczko, *Postuga biskupia Józefa Glempa w diecezji warmińskiej*, [w:] *Caritati in iustitia. Dwadzieścia lat postugi prymasowskiej kardynała Józefa Glempa*. Praca zbiorowa pod red. S. Budzyńskiego, I. Burchackiej, A. Mazurka i A. Wieczorka, Warszawa 2001, s. 111.

⁶ Archiwum Akt Nowych Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie (dalej: AANAWO), KIK, sygn. KXVI/1. Pismo KIK w Olsztynie do bp Józefa Glempa z 15 I 1981 r.; Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej. Oddział w Białymstoku (dalej: AIPN Bi), sygn. 064/123/2. Uzupełnienie do analizy i oceny sytuacji społeczno-politycznej oraz stanu porządku publicznego w woj. olsztyńskim z 12 XII 1980 r.

⁷ Akta założycielskie KIK/WKK, Informacja prezesa olsztyńskiego KIK Bohdana Bońkowskiego z 23 XI 1981 r. W innym miejscu B. Bońkowski podaje 15 I 1981 r. jako datę uroczystej inauguracji KIK w Olsztynie. Por. Wspomnienia Bohdana Bońkowskiego o KIK z 28 IV 1990 r. *Kronika...*, t. 1.

ło się zebranie organizacyjno-wyborcze. W przemówieniu programowym prezes Bohdan Bońkowski przedstawił założenia i główne kierunki działania oraz cel powołania Klubu. Dokonano również wyboru nowego Zarządu KIK, w którego skład weszli: Bohdan Bońkowski (prezes), Kazimierz Borzym (wiceprezes), Jan Kumor (wiceprezes), Jadwiga Urbańska (sekretarz), Maria Nawrocka (skarbnik), Tadeusz Mazur, Alfred Jasiński, Maria Dramińska, Jan Przeszlakowski, Stefan Bonikowski i Tadeusz Traczewski (członkowie). Początkowo Klub liczył 30 członków zwyczajnych i około 100 członków uczestników, ponieważ zgodnie ze Statutem przyjęto dwurodzajowe członkostwo, jednak jego szeregi szybko rosły⁸. Siedziba KIK mieściła się w domu parafialnym kościoła pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa przy ul. Mickiewicza 10, gdzie proboszczem był ks. Julian Żołnierkiewicz, który z nominacji biskupa warmińskiego został duszpasterzem olsztyńskiego KIK. Podczas uroczystości uchwalono także treść przesłania skierowanego do papieża Jana Pawła II i prymasa Polski Stefana kard. Wyszyńskiego, w którym poinformowano o powstaniu KIK w Olsztynie i „zapewniono o przywiązaniu członków Klubu do Kościoła - Jego nauki i hierarchii”⁹. Warto dodać, że wkrótce po tym członkowie KIK otrzymali błogosławieństwo Ojca Świętego skierowane na ręce ordynariusza warmińskiego. Jak podkreślił prezes Bohdan Bońkowski, błogosławieństwa te stanowiły dla członków olsztyńskiego KIK „szczególną wartość, moc do trwania i rozwoju Klubu – zgodnego z drogą Kościoła katolickiego w drodze do Boga”¹⁰.

W ramach olsztyńskiego KIK zorganizowano sześć sekcji: 1. Kultury Chrześcijańskiej, 2. Rodziny Katolickiej, 3. „Wiara i Życie”, 4. Historii Kościoła i Państwa, 5. Społeczną, 6. Programową¹¹. Do najważniejszych zadań, jakie stawiali przed sobą członkowie olsztyńskiego KIK, zaliczono przyczynianie się do stałego pogłębiania formacji religijnej katolików, pogłębianie wiary w wartość i sens życia, społeczna służba drugiemu człowiekowi, szacunek wobec wykonywanej pracy, podnoszenie moralności życia społecznego ze szczególnym uwzględnieniem problemu trzeźwości narodu, życia małżeńskie-

⁸ Ibidem, Informacja prezesa KIK w Olsztynie Bohdana Bońkowskiego z 23 XI 1981 r. W tym czasie olsztyński KIK liczył już 142 osoby, w tym: 55 członków zwyczajnych i 87 uczestników.

⁹ Akta założycielskie KIK/WKK, Treść telegramu skierowanego do papieża Jana Pawła II: *„Ojcie Święty. Wspólnota katolicka miasta Olsztyna uczestnicząc w wielkich przemianach społecznych i odnowie naszego Kraju z radością i pełnym oddaniem się Stolicy Apostolskiej zawiadamia WASZĄ ŚWIĄTOBLIWOŚĆ o powstaniu w dniu 5 XII 1980 r. Klubu Inteligencji Katolickiej w naszym mieście. Głęboko wierzymy, że nasza działalność zbliży nas bardziej do Boga i przyczyni się do pogłębienia życia religijnego i otwartości Kościoła katolickiego w rodzinach polskich. One to dziś potrzebują szczególnej pomocy do swego odrodzenia i umocnienia w wierze i polskości. W duchu tych wartości i wzrastającej wciąż roli i znaczenia kościoła katolickiego nie tylko w Polsce, ale i w świecie – oddajemy się TOBIE OJCZE ŚWIĘTY – jako dzieci jednej matki – Ojczyzny – w Twoje patronowanie, prosząc pokornie o apostolskie błogosławieństwo dla naszego Klubu na Świętej Warmii.*

¹⁰ Ibidem, Informacja prezesa KIK w Olsztynie Bohdana Bońkowskiego z 23 XI 1981 r.

¹¹ *Kronika WKK*, t. 1. Wspomnienia Bohdana Bońkowskiego o KIK z 28 IV 1990 r.

go i rodzinnego oraz życia społecznego, poszanowanie porządku społecznego, który „zapewnia sprawiedliwość i jest zgodny z nauką Chrystusa”. Charakteryzując sytuację wyznaniową w woj. olsztyńskim władze zwracały uwagę na fakt, iż „praca z inteligencją”, w którą osobiście był zaangażowany biskup ordynariusz, jest „najważniejszym kierunkiem działań kurii”. Podkreślano również, że niezależnie od działalności KIK, biskup ordynariusz organizował „systematyczne spotkania z przedstawicielami inteligencji wszystkich grup zawodowych”, ponieważ „w przekonaniu biskupa, inteligencja katolicka ma wnieść do działalności Kościoła nowe elementy o charakterze intelektualnym, stać się ośrodkiem doradczym i upowszechniającym wiedzę oraz kształtować wśród wiernych nie tylko duchowe, ale i świadome oraz racjonalne motywacje związków z Kościołem”¹².

Jak wynika z zachowanych dokumentów i relacji, wielkim „przeżyciem i szczególnym wsparciem duchowym” dla olsztyńskich działaczy katolickich było spotkanie z ks. kardynałem Stefanem Wyszyńskim, do którego doszło 13 lutego 1981 r. w Warszawie. Na specjalnej audiencji członkowie Zarządu olsztyńskiego KIK, którym towarzyszył ks. Julian Żołnierkiewicz, złożyli na ręce prymasa Polski homagium¹³ uzyskując błogosławieństwo na dalszą działalność, która polegała głównie na zaktywizowaniu olsztyńskiego środowiska świeckich katolików, a także podjęciu współpracy z innymi Klubami w kraju. Wspominając spotkanie z Prymasem Tysiąclecia ówczesny prezes Bohdan Bońkowski pisał: „słowa skierowane do nas zapaliły znicz wiary i ducha prawdy”¹⁴.

Cyklicznie organizowano spotkania z intelektualistami reprezentującymi katolicką naukę społeczną, wywodzącymi się głównie z kręgów warszawskich oraz krakowskich. Byli to m.in. Wojciech Arłukowicz, Bohdan Cywiński, Józefa Hennelowa, Bogumił Studziński, Andrzej Świącicki, Jerzy Turowicz, Andrzej Tyszka i wielu innych¹⁵. W spotkaniach tych aktywnie uczestniczyło liczne grono słuchaczy, przy czym stałą bolączką Klubu były kłopoty lokalowe i finansowe, które w praktyce uniemożliwiały rozwinięcie szerszej działalności. Tym niemniej – jak wynika ze wspomnień Bohdana Bońkowskiego – członkowie olsztyńskiego KIK tylko od marca do października 1981 r. w kościołach parafialnych diecezji warmińskiej podczas niedzielnych mszy św. wygłosili około dwustu prelekcji. Ponadto w okresie letnim zorganizowano szereg konferencji o tematyce religijno-społecznej. Organizowano również autokarowe pielgrzymki do sanktuariów maryjnych, a także uroczyste akade-

---

¹² Archiwum Państwowe w Olsztynie (dalej: AP Olsztyn), Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej. Wydział ds. Wyznań (dalej: PWRN. Wyzn.), sygn. 444/103. Charakterystyka sytuacji wyznaniowej w woj. olsztyńskim w 1980 r.; A. Kopiczko, *Kościół warmiński a polityka wyznaniowa po II wojnie światowej*, Olsztyn 1996, s. 30.

¹³ (*tac.*) – hołd symbolizujący oddanie się władzy.

¹⁴ Cyt. za: *Kronika WKK*, t. 1. Wspomnienia Bohdana Bońkowskiego o KIK z 28 IV 1990 r.

¹⁵ Zob. *Klub Inteligencji Katolickiej w Olsztynie 1980–1981 (w dokumentach Służby Bezpieczeństwa)*, oprac. W. Gieszczyński, „Echa Przeszłości”, 2007, t. VIII, s. 235–269.

mie z okazji świąt narodowych i kościelnych¹⁶. Ponadto członkowie Klubu angażowali się w różnego rodzaju działalność charytatywną, a także brali udział w kolportażu prasy katolickiej oraz książek o tematyce religijnej¹⁷.

Jednak w ocenie SB olsztyński KIK prowadził „działalność polityczno-propagandową”, przy czym ze szczególnym niepokojem obserwowano próby nawiązania przez Klub ściślejszej współpracy z „Solidarnością”¹⁸. Choć niewątpliwie w latach 1980-1981 władze najbardziej obawiały się rosnącej liczebnie i umacniającej swe struktury regionalne „Solidarności”, a w działalności chrześcijańskich stowarzyszeń społecznych „chyba nie widziały zagrożenia”, to jednak z analizy dokumentów znajdujących się w Instytucie Pamięci Narodowej wynika, że olsztyński KIK od początku pozostawał w „operacyjnym zainteresowaniu” SB¹⁹.

Zgodnie z rygorami stanu wojennego działalność stowarzyszeń, w tym także KIK, została zawieszona. Decyzję w tej sprawie 15 grudnia 1981 r. wydał wojewoda olsztyński. Skonfiskowano także dokumentację i finanse Klubu²⁰. W tej sytuacji na niewiele zdały się apele Kościoła kierowane do władz o „reaktywowanie działalności” KIK. Trzeba też dodać, że z apelem o uchylenie decyzji zawieszającej działalność olsztyńskiego Klubu wielokrotnie zwracał się w imieniu jego członków prezes Bohdan Bońkowski. Z jego wspomnień wynika, że pierwsze pismo w tej sprawie wystosował w lipcu 1982 r., jednak otrzymał odpowiedź odmowną z uzasadnieniem, że przepisy stanu wojennego nie pozwalają na odwieszenie Klubu. Podobne próby prezes olsztyńskiego KIK podejmował jeszcze kilkakrotnie w roku następnym. Kiedy w marcu 1983 r. Bohdan Bońkowski ponownie wystąpił o reaktywowanie KIK w odpowiedzi otrzymał decyzję prezydenta Olsztyna z 1 kwietnia 1983 r. o rozwiązaniu Klubu. Co prawda prezes Bońkowski odwołał się od tej decyzji do wojewody olsztyńskiego, jednak pismem z 10 maja 1983 r. wojewoda zatwierdził wcześniejszą decyzję prezydenta Olsztyna. Zarazem władze wojewódzkie informowały o rozwiązaniu KIK uzasadniając to tym, że Klub organizował prelekcje, które wygłaszały osoby należące „do wrogich i nielegalnych organizacji, jak KSS KOR, ROPCiO” oraz że w swojej działalności „tendycyjnie atakował ustawy PRL”. W tej sytuacji decyzją prezydenta

¹⁶ AIPN Bi, sygn. 085/271. Z informacji operacyjnej SB dostarczonej przez TW ps. „Marek” z 11 XI 1981 r. wynika, że tego dnia z inicjatywy NSZZ „Solidarność”, NZS ART i KIK w kościele NSPJ w Olsztynie odbyła się uroczysta Msza św. poświęcona 63. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę, w której wzięło udział ok. 2,5–3 tys. osób.

¹⁷ *Kronika WKK*, t. 1. Wspomnienia Bohdana Bońkowskiego o KIK z 28 IV 1990 r.

¹⁸ AIPN Bi, sygn. 064/123/2. Uzupełnienie do analizy i oceny sytuacji społeczno-politycznej oraz stanu porządku publicznego w woj. olsztyńskim z 12 XII 1980 r.

¹⁹ Z danych Wyd. „C” KW MO w Olsztynie wynika, że w tym czasie zarejestrowanych było 2 tajnych współpracowników SB, którzy dostarczali informacji na temat działalności olsztyńskiego KIK. Zob. AIPN Bi, sygn. 064/124. Stan i ruch tajnych współpracowników jednostek SB. Pion IV (stan na 1 I 1981); *Klub Inteligencji Katolickiej w Olsztynie 1980–1981 (w dokumentach Służby Bezpieczeństwa)*, oprac. W. Gieszczyński..., s. 235–269.

²⁰ *Kronika WKK*, t. 1. Wspomnienia Bohdana Bońkowskiego o KIK z 28 IV 1990 r.

Olsztyna z 7 lipca 1983 r. wykreślono KIK z rejestru stowarzyszeń. Wprawdzie prezes Bońkowski pismem z 18 lipca 1983 r. odwołał się od tych decyzji, uznając je za „wysoko krzywdzące i nieusprawiedliwione”, to jednak wojewoda olsztyński 30 sierpnia 1983 r. wydał polecenie o niewznawianiu postępowania w tej sprawie i utrzymał w mocy poprzednią decyzję uznając ją jako ostateczną²¹. Ze wspomnień Bohdana Bońkowskiego wynika także, że władze skonfiskowały środki pieniężne, znajdujące się na koncie bankowym olsztyńskiego KIK, i poinformowały o zniszczeniu dokumentacji Klubu²².

Chcąc wypełnić lukę powstałą po rozwiązaniu olsztyńskiego KIK decyzją ówczesnego biskupa ordynariusza diecezji warmińskiej dr Jana Obląka 12 listopada 1983 r. powołano Duszpasterstwo Inteligencji Miasta Olsztyna, którego duszpasterzem został ks. Julian Żołnierkiewicz²³. W okresie pięcioletniej działalności w ramach Duszpasterstwa organizowano liczne pielgrzymki m.in. do Częstochowy, Świętej Lipki, Gietrzwałdu, Stoczka Warmińskiego, Szymanowic, Kalwarii Zebrzydowskiej, Krakowa, Wadowic, Lichenia, Czerwińska, Niepokalanowa i Wąwolnicy²⁴. Jednak szczególnym przeżyciem dla członków Duszpasterstwa Inteligencji Miasta Olsztyna był udział w modlitwach organizowanych z okazji pielgrzymek Ojca Świętego Jana Pawła II do Ojczyzny. Podczas Mszy św. na stadionie X-lecia w Warszawie 17 czerwca 1983 r. oraz następnego dnia w Niepokalanowie uczestniczyła „zorganizowana grupa” z Olsztyna. Jak wspomina Bohdan Bońkowski, „przerażały zasięki na ulicach i niezliczone ilości milicji umundurowanej i tej «cichej». Te dwa dni były dla nas jednym wielkim świętem”²⁵. Także podczas kolejnej pielgrzymki Ojca Świętego członkowie Duszpasterstwa brali udział w mszy św. zorganizowanej 12 czerwca 1987 r. na gdańskiej Zaspie, gdzie – jak wspomina Bońkowski – „milicji było chyba jeszcze więcej niż poprzednim razem. Dachy, balkony i ulice obsadzone przez ludzi «porządku»”²⁶.

Decyzja lokalnych władz o rozwiązaniu KIK w Olsztynie od początku nosiła wszelkie znamiona represji, a w skali kraju była wręcz bezprecedensowa, zwłaszcza że większość klubów inteligencji katolickiej po pewnym czasie uzyskiwała zgodę na wznowienie działalności. Zresztą władze komunistyczne zajmowały nieugięte stanowisko w sprawie wznowienia działalności olsztyń-

---

²¹ Akta założycielskie KIK/WKK, Decyzja z-cy dyrektora Wydz. Spraw Społeczno-Administracyjnych z 30 VIII 1983 r.

²² Relacja Marii Nawrockiej, 27 VIII 2007 r., w zbiorach autora. Większość środków finansowych, które w momencie wprowadzenia stanu wojennego znajdowały się na koncie KIK, była przeznaczona na opłatę prenumeraty „Tygodnika Powszechnego”. Po złożeniu przez Bohdana Bońkowskiego (prezes) i Marię Nawrocką (skarbnik) stosownych wyjaśnień władze ostatecznie podjęły decyzję, że pieniądze zostaną wykorzystane zgodnie z ich pierwotnym przeznaczeniem.

²³ A. Kopiczko, J. Żołnierkiewicz, *Dzieje kościoła i parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Olsztynie 1903–2003*, Olsztyn 2003, s. 143–144.

²⁴ *Kronika WKK*, t. 1. Wspomnienia Bohdana Bońkowskiego o KIK z 28 IV 1990 r.

²⁵ Ibidem.

²⁶ Ibidem.

skiego KIK niemal do końca, ponieważ jeszcze latem 1987 r. nadal czyniono trudności w sprawie ponownej rejestracji stowarzyszenia.

Mimo to nie zrezygnowano z działań zmierzających do wznowienia działalności olsztyńskiego Klubu, jednakże w nieco już innej formie. W efekcie tego 8 marca 1988 r. w sali parafialnej kościoła NSPJ w Olsztynie zwołano zebranie 42-osobowej Grupy Członków-Założycieli Warmińskiego Klubu Katolików. Jak podkreślał prezes Bońkowski, odmienna nazwa stowarzyszenia miała wynikać „z potrzeby integracji szerszego kręgu społecznego, a nie zasklepiania się tylko w grupie inteligencji katolickiej, co stwarzałoby pozory stowarzyszenia elitarnego”²⁷. Jednakże wydaje się, zmiana nazwy miała bardziej prozaiczne podstawy i po prostu wynikała z konieczności dostosowania się do istniejących wówczas możliwości, ponieważ tylko pod taką nazwą stowarzyszenie mogło wznowić legalną działalność. Podczas zebrania dokonano wyboru Tymczasowego Zarządu olsztyńskiego WKK, który miał działać do czasu rejestracji Klubu i zwołania walnego zebrania członków. Prezesem wybrano Bohdana Bońkowskiego, wiceprezesem – Jana Kumora, sekretarzem – Henryka Jakubca, natomiast skarbnikiem – Stanisława Jańczyka²⁸. Ponadto omówiono i zatwierdzono projekt Statutu Klubu oraz postanowiono, że z upoważnienia Grupy Członków-Założycieli Klubu Tymczasowy Zarząd zwróci się do wojewody olsztyńskiego z wnioskiem o oficjalną rejestrację WKK, co nastąpiło 25 marca 1988 r.²⁹ Jednak dopiero 28 listopada 1988 r. władze wojewódzkie wyraziły zgodę na utworzenie Warmińskiego Klubu Katolików w Olsztynie i wpisanie go do rejestru stowarzyszeń i związków³⁰. Należy podkreślić, że WKK zamierzał działać zgodnie z „chlubną tradycją” KIK-ów i ściśle z nimi współpracować³¹. Toteż olsztyński Klub przystąpił do Ogólnopolskiego Porozumienia Klubów Katolickich³².

Zgodnie ze Statutem członkowie WKK mieli na celu: 1) pracę intelektualną i moralną w oparciu o naukę Kościoła katolickiego dla kształtowania osobowości ludzkiej i wychowanie człowieka świadomego swych obowiązków i praw społecznych; 2) pracę w zakresie tworzenia, pogłębiania i szerzenia kultury intelektualnej, artystycznej i obyczajowej; 3) przeciwdziałanie patologiom społecznym takim jak: alkoholizm, narkomania, rozwiązłość obyczajowa, nieuczciwość w pracy i w życiu społecznym i innych; 4) zajmowanie

²⁷ Akta założycielskie KIK/WKK, Protokół zebrania Grupy Członków-Założycieli WKK w Olsztynie z 8 III 1988 r.

²⁸ Ibidem.

²⁹ Ibidem, Wniosek o rejestrację WKK w Olsztynie z 25 III 1988 r.

³⁰ Ibidem, Decyzja dyrektora Wydz. Społeczno-Administracyjnego UW w Olsztynie Stefana Kozickiego z 28 XI 1988 r.; ibidem, Akta założycielskie WKK, Komunikat biskupa warmińskiego Edmunda Piszczka z 10 I 1989 r.

³¹ „Warmińskie Wiadomości Diecezjalne” (dalej: WWD), 1989, nr 1, s. 41–42.

³² Na spotkaniu przedstawicieli Klubów Inteligencji Katolickiej, które odbyło się 9–10 IX 1989 r. w Częstochowie, powołano Porozumienie Klubów Katolickich. Zob. Akta samorządowe WKK, Pismo z 15 IX 1989 r.; Akta założycielskie WKK, Protokół z posiedzenia Zarządu WKK w Olsztynie z 2 X 1989 r.

stanowiska w sprawie wszelkich nieprawidłowości i wypaczeń w życiu rodzinnym, społecznym, gospodarczym; 5) szeroko pojętą działalność charytatywną w znaczeniu materialnym, moralnym i duchowym na rzecz potrzebujących pomocy i stosownie do warunków możliwości Klubu; 6) działalność na rzecz ochrony środowiska naturalnego; 7) popieranie inicjatyw gospodarczych i różnych działalności społecznych służących dobru wspólnemu³³. WKK wprowadził trzy rodzaje członkostwa: 1) członkowie zwyczajni; 2) członkowie zbiorowi; 3) członkowie wspierający. Władzami Klubu były: walne zebranie członków, Zarząd, Komisja Rewizyjna oraz Sąd Koleżeński³⁴.

Na Walnym Zgromadzeniu członków WKK, które odbyło się 4 lutego 1989 r. zatwierdzono Statut oraz dokonano wyboru władz Klubu, których kadencja miała trwać trzy lata. Prezesem został Jan Kumor, wiceprezesami – Kazimierz Borzym i Jerzy Bukowski, sekretarzem – Zenon Złakowski, natomiast skarbnikiem – Zygfryd Śmieszek. Ponadto w składzie Zarządu znaleźli się: Tomasz Adrjan, Andrasz Wiesław, Henryk Jakubiec, Stanisław Jańczyk, Henryk Leśniewicz, Jan Nałęcz oraz Teresa Pacewicz. Wybrano również pięcioosobową Komisję Rewizyjną oraz Sąd Koleżeński. Duszpasterzem WKK został ks. Julian Żołnierkiewicz – proboszcz parafii NSPJ.

Uczestnicy walnego zebrania wytyczyli główne kierunki działalności Klubu, które miały być realizowane w następujących sekcjach: a) kultury chrześcijańskiej, b) rodziny, c) historii Kościoła i państwa, d) społecznej, e) charytatywnej, f) ekologicznej³⁵. Ponadto zebrani wybrali honorowym prezesem WKK Bohdana Bońkowskiego „z prawem uczestnictwa we wszystkich zebraniach z głosem doradczym”³⁶. W początkowym okresie Klub prowadził prężną działalność i w październiku 1989 r. liczył 181 członków³⁷. Terenem działania WKK było województwo olsztyńskie. Podkreślano też, że „mimo zmiany nazwy Klub będzie zrzeszał do działalności inteligencję katolicką woj. olsztyńskiego oraz zamierza utrzymywać więź z Klubami Inteligencji Katolickiej w kraju, a nawet z zagranicą”³⁸.

Oficjalną działalność WKK zainaugurowano 12 lutego 1989 r. uroczystą mszą św. celebrowaną przez ks. bpa Edmunda Piszczka, ordynariusza diecezji warmińskiej. Biskup warmiński wygłosił również wykład inauguracyjny na temat roli świeckich w Kościele³⁹.

Należy dodać, że w wyborach do Sejmu „kontraktowego”, które odbyły się 4 czerwca 1989 r. członek Zarządu WKK Zenon Złakowski został wybrany posłem. W tej sytuacji na posiedzeniu Zarządu olsztyńskiego WKK 16 czerw-

³³ Akta założycielskie KIK/WKK, Statut WKK w Olsztynie.

³⁴ Ibidem, Wypis z Rejestru Stowarzyszeń Sądu Okręgowego w Olsztynie z 12 II 2001 r.

³⁵ WWD, 1989, nr 1, s. 41–42.

³⁶ Akta założycielskie KIK/WKK, Propozycje i wnioski Walnego Zebrania WKK w Olsztynie z 4 II 1989 r.

³⁷ Ibidem, Protokół z ogólnego zebrania członków WKK w Olsztynie z 8 X 1989 r.

³⁸ Ibidem, Propozycje i wnioski Walnego Zebrania WKK w Olsztynie z 4 II 1989 r.

³⁹ *Kronika...*, t. 1.

ca 1989 r. Złakowski złożył rezygnację z funkcji sekretarza Klubu, natomiast na jego miejsce wybrano Henryka Jakubca⁴⁰. Z kolei w wyborach samorządowych 27 maja 1990 r. zostało wybranych aż siedmioro członków Klubu, przy czym kandydujący z listy Komitetu Obywatelskiego Jerzy Bukowski 13 czerwca został wybrany prezydentem Olsztyna⁴¹. Po tym okresie część osób należących dotąd do olsztyńskiego WKK „zmieniła kierunek swoich zainteresowań przechodząc do innego rodzaju działalności”⁴². W Klubie pozostali jedynie ci członkowie, którzy w pełni utożsamiali się z realizacją statutowych zadań i pragnęli przyczynić się do wzbogacenia form przekazu wartości chrześcijańskich. W efekcie tego – według danych z 6 czerwca 1992 r. – stan członków olsztyńskiego WKK wynosił 77 osób⁴³. Tak więc w stosunku do początkowego okresu działalności Klubu liczba członków zmniejszyła się o ponad połowę, jednak należy tutaj uwzględnić fakt, iż w roku 1989 WKK był jedną z nielicznych legalnych organizacji ludzi niezależnej myśli i duża część z nich znalazła z czasem możliwości działania w innych organizacjach społecznych i politycznych, które powstały w późniejszym okresie⁴⁴. W tej sytuacji, mimo podejmowanych prób zorganizowania oddziałów terenowych czy sekcji, ich działalność po krótkim okresie zanikła.

W drugim roku działalności WKK otrzymał lokal klubowy w domu parafialnym przy ul. Mickiewicza 10. Uroczystość związana z oficjalnym otwarciem i poświęceniem lokalu WKK odbyła się 14 marca 1990 roku⁴⁵. Najbardziej popularnymi formami działalności Klubu były wówczas czuwania modlitewne, pielgrzymki, prelekcje czy też spotkania z ciekawymi ludźmi, m.in. z prof. prof. Wacławem Auleytnerem, Ryszardem Benderem, Alojzym Szorcem, a także z parlamentarzystami OKP, reprezentującymi województwo olsztyńskie⁴⁶. Z kolei 28 października 1990 r. gościem WKK był znany literat, dziennikarz, publicysta i reportażysta emigracyjny Tadeusz Nowakowski, który „po 50-letniej nieobecności w Polsce odwiedził rodzinne miasto Olsztyn”⁴⁷.

Zgodnie ze statutem WKK nie unikano też zabierania głosu w ważnych sprawach społecznych⁴⁸. 9 lipca 1990 roku olsztyński WKK wystosował list otwarty do władz RP w sprawie nauczania religii w szkołach, w którym m.in.

⁴⁰ Akta założycielskie KIK/WKK, Sprawozdanie z działalności WKK w Olsztynie za okres 1989–1992; *ibidem*, Protokół z posiedzenia Zarządu WKK z 16 VI 1989 r.

⁴¹ W. Gieszczyński, *Olsztyn w III Rzeczypospolitej*, [w:] *Olsztyn 1353–2003*. Praca zbiorowa pod red. S. Achremczyka i W. Ogrodzińskiego, Olsztyn 2003, s. 518.

⁴² Akta założycielskie KIK/WKK, Sprawozdanie WKK w Olsztynie za okres 1989–1992.

⁴³ *Ibidem*.

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ *Kronika...*, t. 1.

⁴⁶ Akta założycielskie KIK/WKK, Protokół z ogólnego zebrania członków WKK z 8 X 1989 r.

⁴⁷ *Kronika...*, t. 1.

⁴⁸ Statut WKK w rozdziale II pkt.1.3 nakazuje: *zajmować stanowisko i zgłaszać postulaty odpowiednim władzom oraz instytucjom w sprawach dotyczących zagadnień moralnych, kulturalnych, społecznych, gospodarczych i politycznych.*

czytamy: „Solidaryzując się z wezwaniem Episkopatu Polski w głębokiej trosce o dobro Narodu w pełni popieramy przywrócenie nauczania religii katolickiej w szkołach i gorąco apelujemy do kompetentnych organów państwowych o uznanie stanowiska Episkopatu w przedmiotowej sprawie”⁴⁹. Zresztą nie był to jedyny przykład aktywności społecznej członków Klubu, ponieważ odezwą z 17 marca 1991 r. WKK czynnie włączył się w akcję popierającą projekt ustawy dotyczącej prawnej ochrony dziecka poczętego⁵⁰.

Szczególnym przeżyciem nie tylko dla członków WKK, ale dla większości mieszkańców grodu nad Łyną była wizyta Ojca Świętego w stolicy Warmii, a szczególnie msza św., którą 6 czerwca 1991 r. Jan Paweł II odprawił na placu nieopodal stadionu „Stomilu”. Na pamiątkę pobytu w stolicy Warmii Ojciec Święty złożył swój podpis w Kronice olsztyńskiego WKK⁵¹.

Rok później, 7 czerwca 1992 r. odbyło się walne zebranie sprawozdawczo-wyborcze WKK. Wybrano nowy Zarząd w składzie: Jan Kumor (prezes), Stanisław Jańczyk (wiceprezes), Alicja Dębska (sekretarz), Jerzy Bukowski, Jan Nałęcz, Teresa Pacewicz, Franciszek Piotrowicz, Krystyna Smoczyńska, Tadeusz Tabędzki (członkowie)⁵². Także podczas kolejnego walnego zebrania w dniu 18 czerwca 1995 r. prezesem WKK na kolejną kadencję wybrano Jana Kumora⁵³.

Stałym elementem działalności były coroczne imprezy, organizowane przez WKK, takie jak spotkanie opłatkowe dla osób starszych i samotnych oraz festyny dla dzieci połączone z konkursem wiedzy religijnej. Imprezy te cieszyły się sporą popularnością wśród wiernych, czego dowodem była wysoka frekwencja. Trzeba również wspomnieć, że w dalszym ciągu jedną z głównych form działalności Klubu było organizowanie pielgrzymek do znanych sanktuariów, zarówno w Polsce, jak i poza granicami kraju, m.in. do Świętego Gaju, Kalwarii Paławskiej, Lichenia, Niepokalanowa, Bochni, Radeczniczy, Lubaczowa, Częstochowy, Gietrzwałdu, Trzebnicy, Lubartowa, Piotrkowa Trybunalskiego, Strzelna, Wilna, czy Lwowa⁵⁴. Uczestniczono również w rekolekcjach, misteriach, czuwaniach modlitewnych. Jednakże podstawową formą działalności WKK pozostawały cotygodniowe spotkania klubowe „z dyskusją, prelekcjami, śpiewem, modlitwą, komentarzem do przeczytanych książek, artykułów prasowych czy obejrzanego filmu”⁵⁵. Propagowano też czytelnictwo poprzez rozprowadzanie książek i prasy religijnej oraz prowadzenie biblioteki.

Jak dawniej członkowie olsztyńskiego Klubu zabierali głos w sprawach publicznych dotyczących katolików. Przykład tego typu działań stanowi pi-

⁴⁹ Cyt. za: *Kronika...*, t. 1.

⁵⁰ Ibidem.

⁵¹ Ibidem.

⁵² Ibidem, Protokół z walnego zebrania sprawozdawczo-wyborczego WKK z 7 VI 1992 r.

⁵³ *Kronika...*, t. 1.

⁵⁴ Ibidem, t. 2–5.

⁵⁵ Cyt. za: J. Kumor, *Informacja o działalności Warmińskiego Klubu Katolików*, „Warmińskie Wiadomości Archidiecezjalne” (dalej: WWA), 1999, nr 43, s. 44–47.

smo z 7 lutego 1994 r., które prezes Kumor wystosował do przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, w którym WKK „uprzejmie prosi o przydzielenie koncesji na emisję ogólnopolskiego programu katolickiego Radia Maryja” argumentując przy tym, że „radio to, uczące patriotyzmu, życzliwości i miłości do ludzi i otaczającego świata – powinno być słyszalne w każdym polskim domu”⁵⁶.

Rok 1998 był szczególnie ważny w dziejach Klubu. 3 października tego roku w olsztyńskiej hali „Urania” odbył się I Archidiecezjalny Kongres Ruchów i Stowarzyszeń Katolickich. Oprócz WKK w Kongresie wzięło udział blisko trzydzieści takich organizacji, które utworzyły Radę Ruchów Katolickich Archidiecezji Warmińskiej. Z kolei dla uczczenia dziesiątej rocznicy powstania Klubu 14 listopada 1998 r. w Bibliotece Instytutu Kultury Chrześcijańskiej im. Jana Pawła II w Olsztynie WKK zorganizował jubileuszową sesję pt. „U progu Trzeciego Tysiąclecia Chrześcijaństwa”⁵⁷. Wśród zaproszonych gości byli m.in. arcybiskup metropolita warmiński dr Edmund Piszcz, posłanka na Sejm RP – Grażyna Langowska, wiceprezydent Olsztyna – Joanna Kuryło oraz wojewoda olsztyński – Zbigniew Babalski⁵⁸. Nadto przybyli również przedstawiciele innych klubów inteligencji katolickiej z Gdyni, Poznania, Bartoszczyca i Pasłęka. Uroczystą sesję poprzedziła msza św. odprawiona przez abpa Piszczę w kościele NSPJ. Na początku sesji zabrał głos metropolita warmiński, ks. abp dr Edmund Piszcz, który nawiązując do działalności laikatu katolickiego w okresie PRL określił kluby inteligencji katolickiej jako „swoiste oazy prawdy i wolności”. W dalszej części obrad swoje referaty wygłosili: dr Jan Chłosta *Niezwykłość Warmii w kulturze polskiej*, prof. Janusz Gołaski *Historia, stan obecny i perspektywy Klubów Inteligencji Katolickiej w Polsce* oraz mgr Beata Kolenda *Rola Inteligencji katolickiej w Polsce w świetle nauki Ojca Świętego Jana Pawła II*. Tezy zawarte w referatach wywołały ożywioną dyskusję uczestników sesji, w której m.in. głos zabrali: prof. Janusz Jasiński, Alicja Kostka oraz honorowy prezes olsztyńskiego WKK – Bohdan Bońkowski⁵⁹. Z kolei drugiego dnia obchodów rocznicowych WKK, 15 listopada 1998 r., zorganizowano autokarową pielgrzymkę do sanktuarium maryjnego w Świętej Lipce. Warto dodać, że pokłosiem sesji była książka pt. *Warmiński Klub Katolików u progu Trzeciego Tysiąclecia*, która ukazała się drukiem w 2000 r.⁶⁰

W okresie tym zanotowano pewne zmiany we władzach Klubu. Podczas zebrania sprawozdawczo-wyborczego, które odbyło się 27 września 1999 r. prezesem WKK po raz kolejny wybrano Jana Kumora, natomiast wiceprezesem został Zygfryd Śmieszek, sekretarzem – Alicja Dębska, skarbnikiem

⁵⁶ Cyt. za: *Kronika...*, t. 1.

⁵⁷ „Gazeta Olsztyńska”, 1998, nr 221 z 12 XI, s. 6.

⁵⁸ *Kronika...*, t. 2

⁵⁹ Ibidem.

⁶⁰ Zob. *Warmiński Klub Katolików u progu Trzeciego Tysiąclecia. Materiały z Sesji Jubileuszowej odbytej w Olsztynie 14 listopada 1998 roku*, Olsztyn 2000, ss. 79.

– Marian Kozłowski, natomiast członkiem Zarządu – Tadeusz Skwarcewicz⁶¹. Także w następnej kadencji prezesem WKK wybrano Jana Kumora. Oprócz niego w Zarządzie, wybranym 2 grudnia 2002 r., zasiadali: Fabian Stasiewicz (wiceprezes), Maria Popielarska (sekretarz), Marian Kozłowski (skarbnik) oraz Zygfryd Śmieszek (członek)⁶².

U progu nowego tysiąclecia w Gietrzwałdzie odbyło się spotkanie prezesów KIK z całego kraju. Organizatorem spotkania była Rada Porozumienia Klubów przy współudziale WKK. Zasadniczą część spotkania, które odbyło się 28 września 2002 r. poprzedziła msza św. w bazylice gietrzwałdzkiej, celebrowana przez ks. Juliana Żołnierkiewicza. W trakcie obrad referaty wygłosili olsztyńscy historycy: prof. Stanisław Achremczyk, *Tożsamość Warmii*, dr Jan Chłosta, *Warmia w obyczajach i kulturze* oraz ks. mgr Jan Roslan, *Historia objawień Matki Bożej w Gietrzwałdzie*⁶³.

Ważnym wydarzeniem w działalności Klubu były uroczystości związane z jubileuszem pięćdziesięciolecia kapłaństwa ks. infułata Juliana Żołnierkiewicza. Uroczystości, które z tej okazji odbyły się w Olsztynie 18 czerwca 2006 r. stanowiły jednocześnie nieoficjalne pożegnanie ks. Żołnierkiewicza jako proboszcza parafii NSPJ⁶⁴. Jednocześnie ks. Żołnierkiewicz złożył również rezygnację z funkcji kapelana WKK. W tej sytuacji prezes Jan Kumor 29 grudnia 2006 r. wystosował pismo do ks. abpa Wojciecha Ziemby, w którym sugerował, żeby nowym kapelanem WKK został nowo mianowany proboszcz parafii NSPJ, ks. kanonik Janusz Wieszczyński⁶⁵. Ustosunkowując się pozytywnie do tej prośby metropolita warmiński dekretem z 12 stycznia 2007 r. mianował ks. Wieszczyńskiego kapelanem WKK⁶⁶. Kończąc swoją opiekę duszpasterską ks. Żołnierkiewicz napisał w Kronice WKK: „Jako współzałożyciel Klubu Inteligencji Katolickiej i Kapelan tego Klubu życzę błogosławieństwa Bożego w dalszej działalności dla dobra Kościoła i Ojczyzny [...] Cieszę się, że tyle lat mogłem być ze wspaniałymi ludźmi Klubu i służyć pomocą duszpasterską i nie tylko”⁶⁷.

Tak więc już w zmienionej sytuacji 17 lutego 2007 r. odbyło się Walne Zgromadzenie sprawozdawczo-wyborcze WKK w Olsztynie, na którym dokonano wyboru władz Klubu. W związku z rezygnacją z funkcji prezesa Jana Kumora, który dotychczas kierował pracami Klubu, dokonano wyboru nowych władz. W skład Zarządu WKK wybrano: Wandę Czerwińską (prezes), Jolantę Malusiak (wiceprezes), Krystynę Popielarską (sekretarz) i Stanisła-

⁶¹ *Kronika...*, t. 2.

⁶² Akta Walnych Zgromadzeń WKK/KIK, Pismo prezesa WKK w Olsztynie Jana Kumora do KIK w Warszawie z 4 XII 2002 r.

⁶³ *Kronika...*, t. 3.

⁶⁴ Ibidem.

⁶⁵ Ibidem, t. 4.

⁶⁶ Akta założycielskie KIK/WKK, Odpis dekretu metropolity warmińskiego abpa Wojciecha Ziemby z 12 I 2007 r.

⁶⁷ *Kronika...*, t. 3.

wa Mariana Maronia (członek). Z kolei w skład Komisji Rewizyjnej wybrano: Irenę Łukaszewicz (przewodnicząca), Alinę Dębską (wiceprzewodnicząca) oraz Krzysztofa Jankowskiego (członek)⁶⁸. Jednakże doceniając zasługi Jana Kumora i dziękując za osiemnaście lat prezesury WKK jego członkowie jednomyślnie przyznali mu tytuł prezesa honorowego⁶⁹. Niejako dopełnieniem tych zmian było uchwalenie nowego Statutu WKK podczas Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia, które obradowało 24 września 2007 r., bowiem dotychczasowy Statut sformułowany jeszcze w okresie PRL już nie przystawał do nowej rzeczywistości społeczno-politycznej kraju.

Wybór nowych władz klubu nie spowodował jakiegś radykalnej zmiany w dotychczasowych formach działalności WKK, którą realizowano przede wszystkim poprzez cotygodniowe spotkania klubowe w każdy poniedziałek od 17.00 do 19.00. Wielokrotnie na spotkania te zapraszano historyków, literatów, dziennikarzy, kombatantów, a także – co zrozumiałe – duchownych, w tym biskupów archidiecezji warmińskiej⁷⁰. Olsztyński WKK prowadził też działalność w ramach Rady Ruchów Katolickich. W dalszym ciągu raz do roku organizowano opłatek dla ludzi samotnych, a także tradycyjne spotkania z najmłodszymi mieszkańcami podolsztyńskich parafii, połączone z konkursem wiedzy religijnej. Jak dawniej organizowano również pielgrzymki do znanych sanktuariów, połączone z poznawaniem historii i kultury danego regionu czy miejscowości⁷¹.

Jak wynika z dokumentów, Klub liczył w tym okresie 40 członków, z czego 30 osób uczestniczyło w jego pracach „bardzo aktywnie”⁷². WKK prowadził również czynną dwa razy w tygodniu bibliotekę, która stanowiła „zaplecze intelektualne” dla członków i sympatyków Klubu⁷³. W 2007 r. zbiory biblioteczne WKK liczyły około 200 woluminów. Ponadto w bibliotece prowadzono zbórkę książek i czasopism, które następnie przekazywano do kaplicy olsztyńskiego Zespołonego Szpitala Wojewódzkiego „do swobodnego używania przez pacjentów”⁷⁴.

Podobnie jak w minionym okresie działalności także i teraz zabierano głos w ważnych sprawach społecznych. Przykładem tego typu działań jest

⁶⁸ Akta samorządowe WKK, Pismo prezesa WKK w Olsztynie Wandy Czerwińskiej do KIK w Warszawie z 27 II 2007 r.

⁶⁹ W 1989 r. tytuł prezesa honorowego WKK przyznano Bohdanowi Bońkowskiemu, który w wieku 86 lat zmarł w Olsztynie 12 VII 2005 r. Zob. *Kronika...*, t. 3.

⁷⁰ Wielokrotnie gościem WKK byli m. in. metropolita warmiński ks. dr Edmund Piszcz oraz biskupi pomocniczy – Julian Wojtkowski i Jacek Jezierski. 8 I 2007 r. z członkami Klubu spotkał się też metropolita warmiński Wojciech Ziemia. Zob. *Kronika...*, t. 1–5.

⁷¹ Akta samorządowe WKK, Informacja prezes Zarządu Wandy Czerwińskiej na temat WKK.

⁷² Akta Walnych Zgromadzeń WKK/KIK, Protokół Walnego Zgromadzenia sprawozdawczo-wyborczego WKK 17 II 2007 r.

⁷³ Szerzej: W. Skukowski, *Biblioteka Warmińskiego Klubu Katolików w Olsztynie*, [w:] *Warmiński Klub Katolików u progu Trzeciego Tysiąclecia...*, s. 70–73.

⁷⁴ Akta Walnych Zgromadzeń WKK/KIK, Sprawozdanie merytoryczne z działalności KIK za 2007 r.

apel Walnego Zebrania członków KIK z 5 maja 2008 r. skierowany do władz Rzeczypospolitej Polskiej o „podjęcie wspólnego wysiłku na rzecz przyjęcia przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych moratorium na wykonywanie aborcji”⁷⁵. Ponadto 18 lutego 2008 r. WKK zajął stanowisko w sprawie „ratyfikacji przez RP traktatu reformującego Unię Europejską”, domagając się rozpisania ogólnonarodowego referendum w tej sprawie⁷⁶.

W dniu 15 lutego 2010 r., z okazji jubileuszu 30-lecia utworzenia olsztyńskiego KIK, jego członkowie po wewnętrznej dyskusji podjęli decyzję o zmianie nazwy stowarzyszenia i powrotu do nazwy pierwotnej, a więc „Klub Inteligencji Katolickiej w Olsztynie”⁷⁷. W tym miejscu warto podkreślić, iż dążenia olsztyńskiego środowiska katolików świeckich, któremu nie zabrakło zarówno mądrości, jaki i odwagi w dążeniu do przywrócenia nazwy stowarzyszenia, trzeba uznać za w pełni uzasadnione i zrozumiałe⁷⁸. Tego samego dnia wybrano nowe władze Klubu. Prezesem olsztyńskiego KIK została Wanda Czerwińska, wiceprezesem – Jolanta Malusiak, sekretarzem – Krystyna Popielarska, skarbnikiem – Stanisław Marian Maroń, zaś członkiem Zarządu – Julita Zawieruchowska⁷⁹. Wkrótce potem dokonano również niezbędnych procedur prawnych, związanych z przywróceniem pierwotnej nazwy. Postanowieniem Sądu Rejonowego z 25 marca 2010 r. Klub Inteligencji Katolickiej w Olsztynie został wpisany w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz do Rejestru Stowarzyszeń⁸⁰.

Z okazji trzydziestolecia olsztyński Klub 23 października 2010 r. zorganizował w Warmińskim Sanktuarium Maryjnym w Giętrzwawdzie spotkanie prezesów KIK z całej Polski. Uroczystości jubileuszowe rozpoczęły się mszą św. w bazylice, której przewodniczył ks. abp Wojciech Ziemba, po czym rozpoczęto obrady. Omawiano m.in. program Pielgrzymki Klubów w dniu 4 czerwca 2011 r. na Jasną Górę, obchody Dnia Papieskiego w 2010 r., sprawy

---

⁷⁵ PW, 2008, nr 13 z 15–28 VI, s. 54.

⁷⁶ Akta samorządowe WKK, Stanowisko członków WKK w Olsztynie z 18 II 2008 r.

⁷⁷ Akta Walnych Zgromadzeń WKK/KIK, Protokół Walnego Zgromadzenia sprawozdawczo-wyborczego z 15 II 2010 r.; ibidem, Uchwała nr 3 Walnego Zgromadzenia członków WKK w Olsztynie z 15 II 2010 r. w sprawie zmiany nazwy. Decyzję podjęto zdecydowaną większością głosów za, przy trzech głosach wstrzymujących się. Rejestracja KIK nastąpiła 2 III 2010 r. w Sądzie Rejonowym w Olsztynie.

⁷⁸ Akta Walnych Zgromadzeń WKK/KIK, Pismo prezes WKK Wandy Czerwińskiej do dra Witolda Gieszczyńskiego z Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych UWM z 12 I 2010 r. z prośbą o opinię w sprawie powrotu do pierwotnej nazwy Klubu; ibidem, Opinia dra Witolda Gieszczyńskiego z 20 I 2010 r. dołączona do wniosku o przywrócenie nazwy KIK w Olsztynie.

⁷⁹ Akta założycielskie WKK/KIK, Informacja prezes KIK w Olsztynie Wandy Czerwińskiej dla Kurii Metropolitalnej w Olsztynie z 19 IV 2010 r.

⁸⁰ Akta założycielskie, Postanowienie Sądu Rejonowego w Olsztynie z 25 III 2010 r. o dokonaniu wpisu do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej; ibidem, Postanowienie Sądu Rejonowego w Olsztynie z 25 III 2010 r. o wpisaniu w Krajowym Rejestrze Sądowym Klubu Inteligencji Katolickiej w Olsztynie.

dotyczące miejsca i terminu wiosennego spotkania Rady porozumienia Klubów. Dyskutowano też na temat wypracowania wspólnej strategii KIK-ów wobec nasilających się ataków na Kościół katolicki, a także wskazywano na przykłady współpracy międzyklubowej. Obecni na uroczystości wysłuchali również dwóch wykładów: ks. prof. dr hab. Andrzeja Kopiczko na temat dziejów diecezji warmińskiej oraz dra Witolda Gieszczyńskiego o historii olsztyńskiego KIK⁸¹. Poza tym przez ostatnie trzy lata w Klubie w dalszym ciągu organizowano ciekawe wykłady i prelekcje, prowadzono działalność religijną, kulturalną, turystyczną, związaną z ochroną zdrowia ludzkiego, a także pomoc społeczną⁸².

18 marca 2013 r. odbyło się walne zebranie sprawozdawczo-wyborcze, podsumowujące pracę Zarządu i dokonania Klubu za ostatnie trzy lata działalności. Po przyjęciu zarówno sprawozdania finansowego, jak i merytorycznego członkowie olsztyńskiego KIK pozytywnie oceniając pracę dotychczasowego Zarządu udzielili mu poparcia na kolejną kadencję. W dyskusji podjęto m.in. tematykę związaną z aktualną kondycją Klubu, do którego obecnie należy 27 członków. Z punktu widzenia rozwoju KIK w Olsztynie istotnym wydaje się być fakt, że tylko w ciągu ostatniego roku w szeregi Klubu przyjęto 5 nowych członków, co rzecz jasna nie rozwiązuje problemu konieczności dopływu nowych osób, zwłaszcza młodych, ale stanowi pozytywny sygnał na przyszłość. Pozostaje jednak faktem, że z roku na rok liczba członków Klubu systematycznie maleje.

W trzecim tysiącleciu zarówno przed samym Kościołem, jak i stowarzyszeniami katolickimi stoi szereg nowych wyzwań. Podstawowe z nich to czy stowarzyszenia te, w tym także KIK, są jeszcze potrzebne, a jeżeli tak, to czy mają szanse dalszego rozwoju? Jak już wspomniano, jednym z głównych problemów, przed jakim stoją dzisiaj władze tego stowarzyszenia, jest konieczność stałego naboru nowych członków oraz zachęcenie ich do aktywnego włączenia się w prace Klubu. Zapewne można to osiągnąć poprzez bardziej kreatywne działania, polegające na zwiększonej różnorodności podejmowanych inicjatyw. Zresztą dyskusja na ten temat toczy się w KIK nie od dzisiaj. Oby z dobrym skutkiem, bowiem ponad trzydziestoletnia tradycja zobowiązuje.

SUMMARY

The Club of Catholic Intellectuals in Olsztyn was registered on 5 December 1980. It was dissolved after the Communist authorities had proclaimed martial law on 13 December 1981. It was only on 28 November 1988 that the regional authori-

⁸¹ *Kronika...*, t.5.

⁸² Akta założycielskie KIK/WKK, Sprawozdania merytoryczne z działalności WKK/KIK w Olsztynie za lata 2007-2012.

ties consented to the establishment of the Warmia Catholics' Club in Olsztyn. The Club organized prayers, pilgrimages, lectures and meetings with interesting people. It actively promoted the Catholic Church's teaching in public debates focusing on pressing social issues. After 20 years of activity, the Club's members decided to restore the organization's original name of the Club of Catholic Intellectuals in Olsztyn.